

G. Oberžan je Holandcem povrnil s tem, da je govoril h o l a n d s k o l e b r i t e n k e r i o, z n a l J a z s e m s e v s e g a s k u p a j n a u č i l k o m a j t e h l e b e s e d i: t o t w e e r z i e n s l = n a s v i d e n j e l

Za časa sv. misijonov nas je posebno prijetno iznenadila novica, da je za mesto Heerlen imenovan za jugoslovanskega častnega konzula g. Dupont, kar bo vsem našim rojakom v veliko korist. Kako smo pred štiri leti pisali in prosili za konzula, pa povsod so bila ušesa gluha, sedaj pa se je ta želja izpolnila. Na tistem povedano — za javnost ne — je to zopet zaslug g. Oberžana. (Pa njemu tega ne povedati!)

V Hagu, glavnem mestu Holandije, imamo poslanika naše države, odličnega g. Krističa, ki se zelo zavzema za Slovence. Z gosp. Oberžanom sta se domenila, da bosta prihodnje leto poslala otroke naših izseljencev iz Holandije v Slovenijo na počitnice meseca avgusta. Tamkaj imajo otroci samo mesec dni počitnice. No, z g. Oberžanom sva se pa dogovorila, da jih spraviva pod streho v Celju. Bomo pa tedaj enkrat v Celju priredili »holandski večer« z našimi malimi, g. Oberžan pa bo govoril holandsko.

Cez dve leti nameravajo naši izseljenci prirediti potovanje v domovino s posebnim vlakom — to bo lepo!

Z začetkom novega leta pa bodo imeli naši izseljenci v Holandiji tudi svoj list z imenom »Rafael«.

Ali nismo napredni?

Tensundern:

Kako praznujejo božič Slovenci v Nemčiji

Duhovni svetnik Tensundern

Ce izseljencu v tujini slaba prede, se spominja z ožnostjo in srcem, polnim hrepenenja, nazaj na tisti nepozabni čas, ko je še bil v očetovi hiši, ko je še živel v ljubi domovini sredi tolikih prijateljev, znancev in sorodnikov. V sličnem razpoloženju je trenutno radi slabega gospodarskega položaja večina Slovencev v Nemčiji. V časih gospodarskega napredka in možnosti dobrega zaslužka pozabljajo na mnoge dobrine ljube domovine in jih nadomeščajo z materijelnimi koristmi, ki jim jih domovina ne more nuditi. Sedaj pa, ko je ravno izseljenec najbolj prizadet radi brezposelnosti in s tem od nadlog življenja, odpade prav za prav vzrok njegovega bivanja v tujini, in radi tega postane misel na domovino v njih zopet močnejša: pred njihovimi duhovnimi očmi se zopet popolnoma jasno in razločno dvigajo veličastne gore in ljubki grički in na njihovih vrhah brhke cerkvice in prijazne kapelice, in v njihovih ušesih prične šumeti in iz njihovih src in njihovih ust zazveni nato tiho v premlili glasovih materinskih pesem iz mladih let, ki jih prestavi v ljubo, lepo domovino.

In ravno sedaj ob božičnih praznikih se spominjajo ubranostnega romanja v sveti noči k polnočnici, in v duhu se mudijo polni ganotja in pobožnosti v njihovi tako prijazni domači cerkvi, v kateri se tako lahko poglobijo v molitve. V Nemčiji pomeni božič pri ljudstvu največji praznik cerkvenega leta. Obhajajo ga na najslovesnejši način kakor v malokateri drugi deželi ne samo v cerkvi, ampak tudi v družini in društvu. Vsa javnost je pod vtisom tega tako ljubkega praznika. Zato je povsem naravno, da so se Slovenci, tudi oni, ki so bili rojeni še v Sloveniji in tamkaj preživeli svoja mladostna leta, ki so sicer s posebno trdovratnostjo obdržali svojo samobitnost in svoje lepe običaje, pri teh, vse javno in zasebno življenje obvladujočih praznovanjih nekako priključili navadam in običajem Nemcev. Iz domovine sem je advent najpripravnejši in najdovzetnejši čas za prejetje sv. zakramentov, in kljub temu je pri Slovenci radi nemškega zgleda ravno ob božičnih praznikih prejetje sv. obhajila razmeroma najpogostejše. In če je mogoče ta ali oni Slovenec radi svoje okolice in velikih nevarnosti v delavnicah postal v svoji veri mlačen in nič več ne obiskuje ob nedeljah sv. maš, ga vseeno lahko najdemo ravno ob božičnih praznikih sredi velike, nepregledne množice cerkvenih obiskovalcev in ga slišimo, kako tiho spremlja nemške pesmi. In če potem v kakem tišem kotičku pod stolpom poklekne in nato zazvoni pri povzdigovanju zvonček, tedaj zopet zatrepeta njegovo srce, in njegova vera, ki je

Slovenska svatba v Franciji

v tujini skoro zamrla, zopet zaživi in ponovno vzbuji v njem spomine na tako srečna mlada leta, ki jih je preživel v pobožni veri svoje ljube domovine.

Tudi v slovenskih družinah se pogosto uveljavlja nemško božično praznovanje. Često najdemo tamkaj božično drevesce, ki je tu tako zelo razširjeno. Navadno pa jim je božično drevesce s svojim okrasjem predrago, in zato so si po starem katoliškem običaju postavili jasele, pred katerimi prižgo sveče in pojo slovenske pesmi. Tudi v slovenskih društvih spada k samemu sebi umevemu letnemu programu, da morajo prirediti božično slavnost. Veliko božično drevo s številnimi gorečimi lučkami — pod njim lepe jasele — razsvetljuje dvorano, ki je sicer zagrnjena v temo. Predsednik društva ali duhovni predstojnik ima božični nagovor, v katerem slavi božič kot praznik družine, miru in veselja in nato svoje slovenske poslušalce opominja, da v duhu družine držijo zvesto skupaj in da ostanejo enotno ljudstvo bratov in sester tudi v tujini. Nato pojemo in muziciramo in si pustimo od otrok prednašati pesmi v slovenskem jeziku, da bi tako vzbudili in pospeševali pri njih zanimanje in ljubezen do slovenskega maternega jezika. Dvorana ni pri božičnih slovenskih praznovanjih samo od odrastlih, ampak tudi od otrok. Z božično slavnostjo je namreč navadno združeno obdarovanje otrok. Zarečnih oči pričakujejo malčki stvari,

ki naj bi prišle; in četudi niso darovi in sladkarije niti najmanj zelo obilni, je otroška roka lahko hitro napolnjena in otroško srce zadovoljeno, in v spominu otroka ostane trajno zapisano, da je bil kot slovenski otrok v slovenskem društvu obdarovan.

Ravno za otroke in mladino se moramo posebno zavzemati in jo vzgojiti v duhu njihovih dobrih staršev. In sedaj smo tudi s tem zaposleni, da sestavimo velik zbor vsaj 150 pevcev in pevk pod vodstvom sposobnega, daleč naokoli znanega slovenskega zborovodje Ivana Sredenskega in da se pripravimo za veliko koncertno potovanje po Jugoslaviji.

Pogosto stojimo osamljeni in se moramo boriti z mnogimi in velikimi težkočami; dotoka iz domovine in s tem sveže krvi ne moremo več pričakovati, saj celo mnogi odhajajo nazaj v domovino, posebno sedaj, ko izplačujejo nemški rudarsko rento leto dni sem tudi že invalidom, ki imajo svoje bivališče v Jugoslaviji. Kljub temu držimo zvesto skupaj v Barbarinih in Roženskih društvih in se trudimo, delati dalje v smislu umrlega dr. Kreka, ki je tu ustanovil prva slovenska društva, in v duhu našega največjega prijatelja in dobrotnika, našega nepozabnega nadpastirja, prevzvišenega nadškofa dr. Jegliča. In polni ljubezni in stare privrženosti se spominjamo naših ljubih rojakov v domovini in jim želimo božjega blagoslova v najpolnejši meri za božične praznike in novo leto.

D. Oberžan:

Božič v tujini

Zelo pust je vzhodni del province Limburg v Belgiji: le resje in nizko borovje pokriva sivo zemljo. Pokrajina je skoro docela ravna. In tu in tam malo vzvalovi. Veter, ki prihaja od Severnega morja, odnaša raz griče še tisto tenko plast zemlje, tako da niti resje ne more uspevati. Čisto goli štrle ti grički rjavega peska iznad široke, dolgočasne pokrajine. Tu ne žuborijo bistri studenčki, ptičjega petja ne slišiš nikjer — le votlo ječanje rudniške sirene odmeva zamolklo čez široko poljano. Vse bogastvo tega dela sicer rodovitne Belgije krije gruda: črno zlato kopljejo tu. Skoro v ravni črti od vzhoda proti zahodu stoje po 5 do 10 km oddaljeni kot piramide sredi belgijske puščave štirje močolni »sahti«. Okrog njih pa je posejanih na tisoče hišice. Če hodiš mimo teh hiš, ti udarja na uho govorica vseh močlih jezikov. V eni sami taki delavski koloniji biva 16 različnih narodov. In če boš pozoren ter boš štel: sto- in stokrat boš začul izza oga ali skozi odprte dveri i naš

slovenski jezik. Včasih se ti bo zazdelo, da si prišel v docela slovensko predmestje: cele ulice samih slovenskih stanovalcev.

Bilo je teden dni pred Božičem. Zgodaj zjutraj sem odrinil s doma. Pot me je vodila v zelo oddaljeno kolonijo. Obeda danes ne bo — kruh in košček sira vzamem seboj na pot. Ure in ure hodim: od hiše do hiše iščem naših ljudi, prinašam božično voščilo in vabilo za službo božjo o praznikih. Ko se opoldan oglasi zvonček v bližnji kolonijski kapeli, sedem ves truden sredi gošče in povžijem svoj obed. Popoldan hitim s podvojeno silo, da opravičim čim več. In kako se mi je godilo na obiskih, ko sem prvič prinašal božični pozdrav svojim dragim...? Poročilo o tem molči...

V svoj dnevnik sem vpisal zvečer: »Nocoj morem kot še nikdar živo razumeti razgovor sv. Frančiška Asiškega z bratom Leonom, ko je slednji svetnika vprašal, kaj da je največje veselje, in mu je serafinski svetec pojasnil: »Veš, brat Leon, če naju, ko se vrneva vsa

trudna in lačna zvečer domov, brat-vratar ne bi hotel sprejeti pod streho in bi naju nahrulil s »potepuha«! in bi midva vse to potrpežljivo prenašala... veš, brat Leon, to bi bilo pravo veselje! Tako razdvojena mi je bila duša ta večer...

Kakšen bo neki tisti lepi, tihi večer — prva sveta noč na tujih tleh?

Stanovanje, ki mi ga je nakazal rudnik, je bilo priprosto kot stanovanje vsakega delavca. Sicer pa tudi najvišji ni imel boljšega bivališča. (Navadna delavska hiša je spremenjena v kapelo.) Za božič sem hotel pripraviti sebi in svojim kolikor mogoče veliko domačnosti na svojem domku. Postavili smo si — naši fantje pevci so mi pomagali — prav lepo božično drevesce.

Na sveti večer so prišli pevci, prišli so tudi drugi in naša »društvena soba«, ki nam je služila za pevske vaje in kjer smo imeli prav lepo knjižnico, se je napolnila do zadnjega kotička. Svečke na drevescu smo prižgali — in zadonele so naše prelepe božične »Sveta noč«, »Glejte čudo se godi« in druge, nazadnje še »Večerni zvoni«, ki je tako odgovarjala čustvom naših src: »... le doni mi iz temnih lin, in vzbujaj mi na dom spomin!« Beseda je zastala, v očeh je zalesketala solza. In če kdaj poprej, nocoj smo začutili, da nam manjka doma in njega ljubezni... V kapeli ni bilo polnočnice. Nadomestili smo jih hoteli s petjem božičnih pesmi, ki so jih pevci ponavljali zopet in zopet. Tako na mojem domu.

Zunaj pa vdarjajo težki koraki cele vrste mož — s štihta in celo na štiht gredo. Niti na sveto noč za nje ni počitka. S sklonjenimi glavami in molče korakajo mimo oken. Težka bol — se mi zdi — jim leži na duši: »Celo nocoj, na sam sveti večer moramo na delo!«

Bilo je že pozno v noč. Zamolklo petje oz. vpitje se začuje na drugem koncu kolonije. Pijani fantje se vračajo iz gostiln. Cele trume jih je. Na drugem koncu kolonije se oglasi druga skupina. Vmes pa ostudno preklinjanje — celo Mater božjo preklinjajo. Čujtel! Mater božjo — nocoj na sveti večer — ko daje ona svetu Kralja miru, ko pojo angeli »Mir ljudem na zemlji!« Še drugo jutro se je vlačilo nekaj teh prežalostnih prikazni po cesti — v sramoto naroda, ki mu pripadajo. Moj Bog, so bili to mogoče ljudje naše krvi ali vsaj nekateri med njimi...? O tem tudi molči poročilo...

Se en lep dan! Na Štefanovo so prihiteli moji mali, da odrešijo božično drevo. Saj čitatelji »Slovenca« že poznajo te moje male. (»Slovenec« je v januarju 1930 prinesel tozadeven članek!) Danes vam pošiljam še njihovo sliko. — Tudi ti so zažvrgoleli »Sveta noč, blažena noč...«, deklamirali pesmice, ki so jih znali iz »slovenske šole«. Neverjetno veselje sem jim napravil s poročilom, da dobe iz domovine slovenske knjige, ki jim jih zastoni pošlje šolska oblast. Že, ko so prešli vsak majhen delež skromnih darov, se kar niso hoteli posloviti... Kako žejne so dušice teh mojih malih...

Takšen je bil lanski božični večer na tujih tleh. Skromen, da bolj ni mogel biti. Zarisal pa nam je vseeno globoko v dušo čustva hrepenenja in ljubezni, kot mogoče še noben sveti večer. Kakšen bo neki sveti večer letos? Se je skrito pred nami, kakor je sploh vsa prihodnost delavca v tujini prikrita. Kakšen bo Božič? Eno je gotovo: temna slutnja bo kalila marsikateremu naših duš: kaj, če bom v kratkem odpušen... in potem brez kruha... na tujih tleh...

Konči:

Polnoč na božičnem drevesu

Sveti večer.

Micika in Ivanček sedita za toplo pečjo in čakata polnoč. A ne morda zato, da bi sta k polnočnici! O ne! Nekaj popolnoma drugega podpira težki glavici in plaši spanec iz trudnih oči. Stara mamica jima je povedala, da govore okraji na božičnem drevesu med izlivanjem polnosti. In zdaj čakata nestrpljivo, zroč zdaj na uro, zdaj v zlato in srebrno nališpano, svetleče se drevesce.

Cink!

Tiho je zašušljalo po majhni, a gosti in košati jelčici Debelčici, kakor da bi tenko zapelo milijon srebrnih zvončkov. »Vse moje sestre in bratci so že ponosni jambori na velikih ladjah ali so pa vzdani v lepe človeške domove. Jaz, reva, pa nisem bila za tako rabo. Moje veje so se vedno bolj košatile in rastle le v širino, tako da sem ostala majhna. A srečna sem, da sem vendar svetu koristila po svoje. Vitke srnice in poskočniki, dolgouhi zajčki so se shajali pod menoj in se tu igrali. Poleti sem jim dajala hladno senco, pozimi pa toplo, varno zavetje. Ko je bilo že vse ostalo drevje golo, so na meni še zelenele sočne iglice, s katerimi sem rada hranila ljubke gladne živalice. — Kako mi je nekega dne zatrepetalo srce od sreče! Z nebes je priletel srčkan angelček, me ogledoval in vprašal: »Ali si ti jelčica Debelčica?« Rekla sem mu, da sem. Tedaj me je angelček pobožal, dvignil k sebi iz zemlje in rekel: »Nagraditi te hočem, dobra jelčica Debelčica, za tvojo do-

brotljivost napram gozdnim živalicam in za tvojo ponižnost.« In zdaj — ah, niti sanjati se ne bi upala o toliki krasoti! Le škoda, da ne morem te sreče deliti s svojimi ljubimi gozdni znančci.

S kakršno mero si delil drugim, s tako ti bo vrnilo! In kakor si žel, tako boš oral!

Cink!

»Ravno pred nosom mi goriš zlobna sveča! Ali ne vidiš, da se ti ne morem izogniti, ko sem za noge privit v te bodeče igle. Razentega me še zbada in rež groba veja te pokvečene jelke v stari hrbet. Kaj mi dihaš tako vroče v obraz! Ali ne veš, da sem narejen iz ledenih kristalov, ki jih bodo tvoji predrzni žarki stopili! Sama škodoželjnost te jel! Sicer se ne bi postavila pred mene!« Jezno je mahal z malo smrečico, ki jo je nosil v roki, močiček Božiček proti sveči, da bi jo ugasnil. A revček ni imel več dovolj moči: sveča je sicer zaplapolala, potem pa je gorela zopet enako svetlo in toplo. Sicer tako dobrohotno in prijazno lice ledenega močička Božička je kar žarelo od jeze in debele znojne kaplje so se mu valile v dolgo belo brado. Ves zmučen se je končno sesedel in si pahljal s svojo smrečico.

Ne rini z glavo v steno! Ne išči v vsaki nezgodi ali slučajni oviri zlobno delo svojega bližnjega! Tudi se ne svetl vse le zato, da bi vznemirjalo svojo okolico.

Cink!

»Tvoja jeza, blagorodni in velečenjeni močiček Božiček, je razumljiva, dasi ni upravičena. Saj sem te zagledala šele tedaj, ko sem že gorela. Takrat pa pravtako nisem več mogla menjati svojega mesta kakor ti. — A glej, zelo sem srečna, ker vidim toliko kra-

soto, pa privoščim tudi tebi zadovoljstvo,« je rekla prikupljivo sveča Sveteca in se vljudno naglana v stran. Oh, kako je bilo to težko! Debele solze so padale s sveče Sveteca na jelčico Debelčico. A vseobiti mir n je poplačal ta trud.

Kdor vse razume, oprošča vse! Dober človek se lahko zadovolji.

Cink!

»Kako težko sem se prerival med brati, da bi prišel z njimi v torte in biškote! A vse zaman! Vedno znova so me polagali v stran. A kako bajno lep cilj sem dosegel s svojim trdim delom in dolgim čakanjem! Dobil sem tako sijajno obleko, kakršno imajo le še zvezde na nebu, ki sem jih videl v oni noči, ko sem si po padcu z drevesa mukoma pregrizel grenko, zeleno izbico,« se je oglasil krasno pozlačen, velik, lep orehek Sladki Mehek.

Da, brez dela ni jela in v trdi lupini je čisto sladko jedrcel!

Cink!

Kako čudna trojica se je zbrala v senčnatem kotičku! Jezikava gospa Zvonimira Obira obira velik lectast srček, ki visi med njo in županom Gobanom. Na njeni strani je že manjkala cela polovica ogromnega srčka. A dasi se je basala neprenehoma, je vendar klepetala venomer: »Veste, gospod župan Goban, pojesti moram svojo porcijo, pa naj makar počim! Da le sosed ne dobi ničesar!« Da bi bolje prebavila, se je zagugala Zvonimira Obira. Činnki Ker je veliko pojedla, je postala tako težka, da je zdrknila z veje tanka nitka, za katero je bila privezana. In steklena gospa Zvonimira Obira se je razletela na tisoč drobocev.